

La'odikiya — Lambarka Shanaad

Saddexda Ugu Dambaysa

Jeff Pippenger

2023-09-03

Sida habboon, toddobada kaniisadood iyo toddobada shaabadood waa in loo fahmaa inay yihiin astaamo isbarbar socda oo matalaya khadadka gudaha iyo dibadda ee isla taariikhdaas. Waxa kale oo muhiim ah in la ogaado in marka la tixgelinayo saddexda kaniisadood ee ugu dambeeya iyo saddexda shaabadood ee ugu dambeeya, khadka taariikheed ee matalaya taariikhda horusocodka ahi aanu ahayn mawduuca koowaad ee astaamahaas. Marka kaniisadaha lagu dabaqo macnaha taariikho isbarbar socda, socodka taariikhdu waa curiye lama huraan u ah astaanta; hase yeeshee, sidaas ma aha marka saddexda kaniisadood ee ugu dambeeya iyo shaabaduhu loo qaato astaamo iskood u taagan.

Saddexda kaniisadood ee ugu dambeeya, astaan ahaan, waxay ku saabsan yihiin xidhiidhka saddex kooxood iyo dhaqdhaqaaqa isdhexgalka ee saddexdaas kooxood ee caabudayaasha ah ee ay kaniisadaha kala duwani metelaan. Saddexda shaabadood ee ugu dambeeya waxay aqoonsanayaan dadka Ilaah sida ay u metelaan Muuse iyo Eliyaas. Eliyaas isagoo matalaya boqol iyo afartan iyo afar kun, Muusena kuwa dhintay ee xaqa ah.

Oo markuu furay shaabaddii shanaad, waxaan meeshii allabariga ka hoosteeda ku arkay nafihii kuwii loo laayay ereyga Ilaah aawadiis iyo markhaatifurkii ay haysteen aawadiis; oo waxay cod weyn ku qayliyeen, iyagoo leh, Sayidow quduuska ah oo runta ahow, ilaa goormaad xukunka daahinaysaa oo aadan dhiiggayaga uga aargudin kuwa dhulka deggan? Mid kasta oo iyaga ka mid ahna waxaa la siiyey khamiis cad; waxaana lagu yidhi inay weli in yar nastaan, ilaa ay ka buuxsamaan addoommada ay isla adeegaan iyo walaalahood oo iyaguna loo dili doono sidii iyaga loo dilay. Oo markuu furay shaabaddii lixaad, bal eeg, dhulgariir weyn baa dhacay; qorraxdiina waxay madoobaatay sida joonyad timo laga sameeyey, dayaxiina wuxuu noqday sida dhiig; xiddigihii samaduna waxay ku soo daateen dhulka, sida geed berde ahi u daadiyo berdihiisa aan weli bislaan markii dabayl xoog leh ruxdo. Samadiina way kala durugtay sida kitaab la duubayo marka la isku laabo; buur walbana iyo jasiirad walba meeshoodii waa laga dhaqaajiyey. Boqorradii dhulka, iyo kuwa waaweyn, iyo kuwa taajiriinta ah, iyo saraakiisha ciidammada, iyo kuwa xoogga badan, iyo addoon kasta, iyo nin kasta oo xor ah, waxay isku qariyeen godadka iyo dhagaxyada buuraha; oo waxay ku yidhaahdeen buuraha iyo dhagaxyada, Nagu soo dhaca, oo naga qariya wejiga kan carshiga ku fadhiya iyo cadhada Wanka; waayo, maalintii weynayd oo cadhadiisu way timid, bal yaa istaagi kara? Muujintii 6:9–17.

Walaashii Waxay nagu wargelinaysaa in shaabaddii shanaad ay ka hadlayso “waqti mustaqbalka ku jira.” Aayadaha shaabadda shanaad waxay weydiinayaan goorta Ilaah ku xukumi doono baabtiisnimada dilkii ay dadka Ilaah ku laysay intii lagu jiray Qarniyadii Mugdiga. Jawaabta waxaa la bixiyey in “maalmaha ugu dambeeya” Ilaah uu ku xukumi doono baabtiisnimada dilkooda iyo weliba koox kale oo shuhado baabtiisi ah oo iyaguna ay baabtiisnimadu dili doonto

inta lagu jiro qalalaasaha sharciga Axadda.

“Oo markii uu furay shaabaddii shanaad... [Muujintii 6:9–11]. Halkan waxaa Yooxanaa loo soo bandhigay muuqaallo aan ahayn kuwo markaas dhab ahaan u jiray, balse ahaa kuwo jiri lahaa xilli wakhti ah oo mustaqbalka ka mid ah.” Manuscript Releases, volume 20, 197.

Waxyigu waxa kale oo uu xaqiijiyaa in nafaha allabariga hoostiisa ku jira, ee doonaya inay ogaadaan goorta Ilaah xukumi doono baabasiimada, ay ku xidhan yihiin labada cod ee malaa’igta dhulka ku iftiimisa ammaanteedaa cutubka siddeed iyo tobnaad ee Muujintii.

“Markii shaabaddii shanaad la furay, Yooxanaa Muujiyihii wuxuu aragti ku arkay meesha allabariga hoosteeda kooxdii loo laayay Erayga Ilaah iyo markhaatifurka Ciise Masiix. Taas dabadeed waxaa yimid muuqaalladii lagu sharraxay cutubka siddeed iyo tobnaad ee Muujintii, markii kuwii aaminka iyo runta ahaa looga yeedhay Baabuloon. Muujintii 18:1–5 ayaa la soo xigtay.” Manuscript Releases, mugga 20, 14.

Muujintii siddeed iyo tobnaad, xukunka Kaatooligga waa labanlaab, waayo halkaas iyo markaas waxaa loo ciqaabayaa ma aha oo keliya kuwii ay dili doonto “maalmaha ugu dambeeya,” laakiin sidoo kale dhibbanayaashii la dilay intii lagu jiray Qarniyadii Madoobaa ee xukunka baadariga.

Oo anna samada ka yimid ayaan maqlay, isagoo leh, Ka soo baxa iyada, dadkaygow, si aydaan dembiyadeeda uga qaybgelin, oo aydaan belaayooyinkeeda u qaadan. Waayo, dembiyadeedu waxay gaadheen ilaa samada, oo Ilaahna xumaatooyinkeedii wuu soo xusuustay. Abaalguda iyada sida ay idiin abaalgudday, oo laba-laab ugu celi sida shuqulladeedu yihiin; koobkii ay buuxisay, laba-laab ugu buuxiya. Muujintii 18:4–6.

Shaabaddii lixaad waxay bixisaa mid ka mid ah tusaalooyinka caanka ah ee Kitaabka Quduuska ah ee ku saabsan dhacdooyinka sida tooska ah uga horreeya Imaatinka Labaad ee Masiixa inta lagu jiro toddobada belaayo ee ugu dambaysa. Waxay ku soo gabagabowdaa hordhaca cutubka toddobaad ee Muujintii, kaas oo bixinaya jawaabta su’aasha lagu soo qaaday aayadda ugu dambaysa ee shaabaddii lixaad, “yaa awoodi doona inuu istaago.” Waxaa jira laba kooxood oo u istaagi doona sidii calamadda Ilaah ee dhibaataada sharciga Axadda, taas oo ku dhammaanaysa marka toddobada belaayo ee ugu dambaysaa yimaadaan. Labadaas kooxood waa boqol iyo afartan iyo afarta kun oo uu Eliiyaah matalo, iyo “dad badan oo tiro badan” oo uu Muuse matalo. Labadan calaamadood ee Muuse iyo Eliiyaah ayaa hore loogu aqoonsaday inay yihiin kuwa istaaga dhammaadka dunida, waayo labadooduba waxay Masiixa kula istaageen Buurtii Isbeddelka.

Kooxdii ugu horraysay ee shahiidada baabbanimo ee ka soo jeeday Qarniyadii Mugdiga waxaa la siiyey khamiisyo cadcad, kooxda labaadna oo lagu yidhi ha sugaan ilaa kooxdaas la dhammaystiro waa “dadkii badnaa oo tiradoodu aan la koobi karin” kuwaas oo iyaguna xiran khamiisyo cadcad. Shaabadda shanaad iyo tan lixaad ma bixinayaan taariikh isbarbar socda oo ku saabsan kaniisadda shanaad iyo tan lixaad; waxay marag ka bixinayaan labada kooxood ee u istaaga sidii calan Rabbiga loogu taago “maalmaha ugu dambeeya.” Labadaas kooxood waa kuwa ku dhawaaqa farriimaha labada cod ee ku jira Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad. Farriinta markaas la naadinayo waxa la socda daadinta Ruuxa Quduuska ah sida lagu tusaaleeyey taariikhadii Bentekoste iyo taariikhadii Qayladii Habeenbadhka bilowgii Adventism-ka.

“Malaa’igta ku midoobaysa ku dhawaaqidda farriinta malaa’igta saddexaad waa inay dunida oo dhan ku iftiimisaa ammaanteed. Halkan waxaa lagu sii sheegay hawl gaadhi doonta dunida oo dhan, lehna awood aan caadi ahayn. Dhaqdhaqaaqii imaatinka ee 1840–44 wuxuu ahaa muujin ammaandaran oo xoogga Ilaah ah; farriintii malaa’igta kowaad waxaa la gaadhsiiyey saldhig kasta oo adeeg-masiixiyeed oo dunida ku yaal, dalal qaarkoodna waxaa ka jiray xiisaddii diineed ee ugu weynayd ee abid lagu arkay dhul kasta tan iyo Dib-u-Habayntii qarnigii lix iyo tobnaad; hase yeeshee kuwanu waxaa ka sii weynaan doona dhaqdhaqaaqa xoogga badan ee ku iman doona digniinta ugu dambaysa ee malaa’igta saddexaad.”

“Shaqadu wuxuu la mid ahaan doonaa kii Maalinta Bentakostiga. Sida ‘roobkii hore’ loo bixiyey, markii Ruuxa Quduuska ah lagu soo daadshay bilowgii injiilka, si uu u keeno biqilka abuurka qaaliga ah, sidaas oo kale ‘roobka dambe’ ayaa la bixin doonaa dhammaadkiisa si goosashadu u bislaato. ‘Markaasaynu ogaan doonaa, haddaynu ku sii soconno inaynu Rabbiga ogaanno: bixitaankiisu wuxuu u diyaaraysan yahay sida waaberiga; oo wuxuu noogu iman doonaa sida roobka, sida roobka dambe iyo roobka hore ee dhulka.’ Hosea 6:3. ‘Haddaba farxa, carruurta Siyoon, oo ku reyreeya Rabbiga Ilaahiinna ah, waayo, wuxuu idin siiyey roobkii hore qiyaas ahaan, oo wuxuu idiin soo dejin doonaa roobka, roobkii hore iyo roobka dambe.’ Joel 2:23. ‘Maalmaha ugu dambeeya, ayuu Ilaah leeyahay, waxaan Ruuxayga ka soo daadshayaa binu-aadmiga oo dhan.’ ‘Oo waxay noqon doontaa in ku alla kii ku dhawaaqa magaca Rabbiga uu badbaadi doono.’ Acts 2:17, 21.”

“Shaqada weyn ee injiilku ma aha inay ku dhammaato muujin ka yar tan xoogga Ilaah ee lagu calaamadeeyey bilowgeedii. Waxsii sheegyadii ku rumoobay daadinta roobkii hore bilowgii injiilka waa inay mar kale ku rumoobaan roobka dambe dhammaadkiisa. Kuwanu waa ‘waqtiyadii nasinta’ oo rasuul Butros sii eegayay markii uu yidhi: ‘Haddaba tobad keena, oo soo noqda, si dembiyadiinna loo tirtiro, marka waqtiyadii nasintu ay ka yimaadaan horta Rabbiga; oo isna wuxuu soo diri doonaa Ciise.’ Falimaha Rasuullada 3:19, 20.” Murankii Weynaa, 611.

Ka dib markii shaabaddii lixaad ay soo qaaddo su’aasha soo bandhigaysa Eliyaah iyo Muuse oo lagu matalay cutubka toddobaad ee Muujintii, shaabaddii toddobaad waa la furaa, waxayna sharraxaysaa shubidda Ruuxa Quduuska ah ee ku dul dhacaysa labadaas kooxood. Waa in la ogaadaa in sharraxaaddaas uu ku jiro aamusnaan nus saac ah. Shubidda roobka dambe, oo lagu matalay furitaanka shaabadda toddobaad, waxay ka kooban tahay muddo aamusnaan ah.

Oo markuu furay shaabaddii toddobaad, samada waxaa ka dhacay aamusnaan ku dhow nus saac. Oo waxaan arkay toddobadii malaa’igood oo Ilaah hortiisa taagnaa; waxaana la siiyey toddoba buun. Markaasaa malaa’ig kale timid oo meesha allabariga ag istaagtay, iyadoo haysata beed dahab ah oo foomo lagu shido; waxaana la siiyey foomo badan, inuu ku bixiyo iyadoo lala socodsiiyey baryadii quduusiinta oo dhan meesha allabariga dahabka ah ee carshiga hortiisa taal. Oo qiiqii fooma, oo la socday baryadii quduusiinta, wuxuu malaa’igta gacanteed ka hor kacay Ilaah hortiisa. Markaasaa malaa’igtii qaaday beedkii, oo ka buuxisay dabka meesha allabariga, oo dhulka ku tuurtay; waxaana dhacay codad, iyo onkodad, iyo hillaacyo, iyo dhulgariir. Muujintii 8:1–5.

Sida hadda lagu xusay qaybta ku jirta The Great Controversy, roobka dambena wuxuu bilaabmaa in la shubo marka malaa'igta xoogga badan soo degto oo ay dhulka ku iftiimiso ammaanteeda. Roobka dambena wuxuu bilaabmay markii “dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York la dumiyeey” Sebtembar 11, 2001.

“Haddaba waxaa imanaya hadal sheegaya inaan ku dhawaaqay in New York lagu xaaqi doono hir duufaan ah? Tan anigu weligay maan odhan. Waxaan idhi, anigoo eegaya dhismayaasha waaweyn ee halkaas ka sii korayay, dabaqba dabaqa ka sarreeya, ‘Muuqaallo sidee u cabsi badan baa dhici doona marka Rabbigu u istaago inuu dhulka si daran u gilgilo! Markaas erayada Muujintii 18:1–3 way rumoobi doonaan.’ Cutubka siddeed iyo tobnaad oo dhan ee Muujintii waa digniin ku saabsan waxa dhulka ku soo socda. Laakiin anigu ma haysto iftiin gaar ah oo ku saabsan waxa ku soo socda New York, marka laga reebo inaan ogahay in maalin uun dhismayaasha waaweyn ee halkaas ku yaal lagu soo tuuri doono rogrogashada iyo afgembinta awoodda Ilaah. Iftiinkii la i siiyey ayaan ku ogahay in halaag dunida ku jiro. Hal eray oo Rabbiga ka yimaadda, hal taabasho oo ka mid ah awooddiisa xoogga badan, oo dhismayaashan waaweyn way dumi doonaan. Muuqaallo ayaa dhici doona oo cabsi badnidooda aynaan qiyaasi karin.” Review and Herald, July 5, 1906.

11-kii Sebtembar, 2001, ayaa roobkii dambe bilaabay inuu da’o, daadinta roobkaasuna waxay ku soo degtaa kuwa uu matalo Eliyaas iyo Muuse, waxayna ku jirtaa wakhti aamusnaan ah. Wakhti aamusnaan ah oo ku saabsan Muuse iyo Eliyaas ayaa sidoo kale lagu matalay cutubka kow iyo tobnaad ee Muujintii, halkaas oo Muuse iyo Eliyaas, labadaas nebiyadood ee dunida silcin jiray, lagu “dilay” jidadka. Laakiin saddex maalmood iyo badh ka dib ayay ka soo baxeen godkii Xoreeb oo ay samada u kaceen. Taariikhda roobka dambe dhexdeeda, farriinta, oo ay matalayaan labadaas rasuul, waa la dilaa oo jidka ayaa lagu tuuraa, balse lama aaso ilaa ay soo sara kacaan. Tani waa mid ka mid ah runaha aasaasiga ah ee Libaaxa qabiilka Yahuudah uu hadda shaabbadaha uga furayo.

Saddexda shaabadood ee ugu dambeeya waxay aqoonsanayaan dhaqdhaqaaqii ugu dambeeyey ee dadka Ilaah, sida uu u matalay Eliyaas iyo Muuse. Dhaqdhaqaaqaas wuu dhintaa oo waa la sara kiciyaa. Waa dhaqdhaqaaq, waayo Adventism-ku wuxuu ku bilaabmay dhaqdhaqaaq sii socday ilaa 1863, markii ay dhinac dhigeen runta ugu horraysay ee William Miller lagu hoggaamiyey inuu garto. Sannadkii 1863 dhaqdhaqaaqu wuu dhammaaday, waayo 1863-kii waxay sharci ahaan ku noqdeen kaniisad. Alfa iyo Oomega waxay ku adkaysanayaan in haddii uu dadkiisii hadhay ku bilaabay dhaqdhaqaaq, uu sidoo kale ku soo afjari doono dhaqdhaqaaq.

Hadda waxaynu dhammaynay dulmarkii toddobada kaniisadood iyo toddobada shaabad. Saddexdii shaabad ee ugu dambaysay waxaynu ku aragnaa laba nooc oo ka mid ah kuwa la furtay, kuwaas oo ay matalaan Muuse iyo Eliyaah. Shaabadahaas dhammaantood waxay markhaati ka yihiin malaa'igta xoogga badan ee Muujintii siddeed iyo tobnaad. Markii uu soo degay Sebtembar 11, 2001, laba nooc oo ka mid ah kuwa la furtay ayaa galay hab isdaahirin ah oo loo qorsheeyey in lagu muujiyo laguna kala saaro laba nooc oo caabudayaal ah oo ku jira dhaqdhaqaaqa dhammaadka Adventism-ka, sida uu hore ugu sii sawiray dhaqdhaqaaqii bilowgii Adventism-ka. Daanyeel wuxuu tilmaamayaa in mid ka mid ah kooxahaas, oo uu ugu yeedho kuwa sharka leh,

aanu garan doonin korodhka aqoonta, laakiin kuwa xigmadda leh way gartaan. Matayos wuxuu ina ogeysiinayaa in kuwa aan lahayn fahamka aqoontii la furfuray lagu aqoonsado bikrad nacas ah. Bikradaha xigmadda leh waxay dhibaatooyinkii habeenbadhka ku muujiyaan inay fahmeen oo ay haystaan korodhka aqoonta. Kuwa xigmadda leh iyo kuwa nacaska ah waxaa matala kaniisadda Filadelfiya ama kaniisadda La'odikiya. Kuwa sharka leh, oo ah bikradaha nacaska ah ee La'odikiya, waxaa laga mantagi doonaa afka Rabbiga, halka kuwa xigmadda lehna ay heli doonaan magaca Ilaah, ama dabeecaddiisa, fooddooda. Haddii kaniisadda lixaad ee Filadelfiya ay matasho kuwa xigmadda leh, sidee bay markaa kaniisadda toddobaad ee La'odikiya u matalaysaa kuwa sharka leh? Haddii ay sidaas tahay, taxanuhu meel ka baxsan nidaamka ma aha miyaa? Jawaabtu dabcan waxaa lagu xalliyaa Alfa iyo Oomega.

Bilowgii dadka ugu horreeya ee magac-diineed ahaan loo aqoonsaday inay yihiin dadka Ilaah, kuwaas oo ahaa reer binu Israa'iilkii hore, Muuse wuxuu astaan u ahaa Masiixa dhammaadka dadkaas magac-diineedka ah.

Muuse runtii wuxuu awowayaashii ku yidhi, Rabbiga Ilaahiinna ahu wuxuu idiinka kicin doonaa walaalihiinna dhexdooda nebi aniga ila mid ah; isaga maqla wax kasta oo uu idinku yidhaahdo. Oo waxay noqon doontaa in naf kasta oo aan maqli doonin nebigaa laga baabbi'in doono dadka dhexdooda. Falimaha Rasuullada 3:22, 23.

Dhamaadka dadka Ilaah ee ugu horreeyey ee magac-u-yaalka lahaa, Yooxanaa Baabtiisaha wuxuu ahaa farriintii Eliiyaah oo diyaarisay jidka imaatinkii ugu horreeyey ee Masiixa. Markaas Ciise wuxuu allabarigiisii ku bixin lahaa iskutallaabta, dabadeedna wuxuu ka bilaabi lahaa hawshiisa Wadaadnimada Sare meesha quduuska ah ee macbudka samada. Bilowgii dadka Ilaah ee labaad ee magac-u-yaalka lahaa, Israa'iilka casriga ah, William Miller wuxuu ahaa farriintii Eliiyaah oo diyaarisay jidka Imaatinka Labaad ee Masiixa. Markaas Ciise si kedis ah ayuu u yimid Meesha Ugu Quduusan oo wuxuu bilaabay xukunka. Dhamaadka dadka Ilaah ee labaad ee magac-u-yaalka lahaa, farriin Eliiyaah oo kama dambays ah ayaa diyaarisay jidka Masiixa si uu u bilaabo maamulkii xukunka kuwa nool, gabagabada hawshiisa Wadaadka Sare ee Samada iyo Imaatinkiisa Labaad.

William Miller wuxuu astaan u yahay oo keliya farriinwadaha ma aha, laakiin sidoo kale dhaqdhaqaaqii uu la xiriiray.

Iyadoo gariiraya, ayuu William Miller bilaabay inuu dadka u fasiro waxyaalaha qarsoon ee boqortooyada Ilaah, isaga oo dhagaystayaashiisa ku hoggaaminaya sii dhex mara waxsii sheegyada ilaa imaatinka labaad ee Masiixa. Dadaal kasta oo uu sameeyo, xoog buu ka sii helayay. Sida Yooxanaa Baabtiisaha u sii shaaciyey imaatinkii ugu horreeyey ee Ciise oo uu jidka ugu sii diyaariyey imaatinkiisa, sidaas oo kale ayaa William Miller iyo kuwii ku biiray ay ugu dhawaaqeen imaatinka labaad ee Wiilka Ilaah....

“Kumanyaal badan ayaa loo horseeday inay aqbalaan runta uu William Miller ku wacdiyey, waxaana la soo kiciyey addoommo Ilaah oo ku jira ruuxa iyo xoogga Eliiyaah si ay u naadiyaan farriinta.” Early Writings, 229, 230, 233.

Bilowgii reer binu Israa'iilkii hore Ilaah wuxuu u yeedhay Muuse, kaas oo Masar ku qaatay afartan sannadood oo waxbarasho fasaadaysan ah, taas oo u baahday afartan sannadood oo nolol cidlada ah si laysugu dayo in saamaynta Masar laga saaro dabecaddiisa. Afartan sannadood ka dib dhalashadiisii, isaga oo garanaya in loo doortay inuu dadka Ilaah Masar ka soo bixiyo, Muuse wuxuu adeegsaday xoog bini'aadanimu si uu u dilo ninkii Masriga ahaa. Afartan sannadood ka dib, geedkii gubanayay agtiisa, wuxuu ka gadooday wicitaankii Ilaah. Markii uu ugu dambayntii aqbalay wicitaanka, wuxuu dayacay amarkii ahaa in wiilkiisa la gudo ilaa dhimasho loogu hanjabay. Xuduudda Dhulka Ballanqaadka, wuu caasiyoobay oo mar labaad ayuu Dhagixii ku dhuftay. Bilowgii reer binu Israa'iilkii hore, Muuse wuxuu lahaa sifooyinka dabecadeed ee La'odikiyaan. Sidaas sameynaya ayuu haddana u fuliyey yeedhistiisii sarraysay oo quduuska ahayd, oo ay ku jirto inuu Masiixa tusaale ahaan u matalo dhammaadkii reer binu Israa'iilkii hore. Masiixa, oo la halgamayay Yuhuuddii muran badnayd, ama kuwii odhanayay inay Yuhuud yihiin, laakiinse aan ahayn, wuxuu matalayay dabecadda Filadelfiyaan. Bilowgii reer binu Israa'iilkii hore Muuse wuxuu matalayay La'odikiyaan u baahan dahab, indho-kuul, iyo dhar cad. Dhammaadka Masiixu waa Filadelfiyaan.

Bilowgii Adventism-ka, William Miller, oo uu metelayey kuwaas yar ee ku jiray Sardis oo aan nijaasayn dharkooda, wuxuu ahaa Filadelfiyan, sidaas oo kalena waxaa ahaa dhaqdhaqaaqii lala xiriiriyey isaga. Dhammaadka Adventism-ka, dhaqdhaqaaqii gartay wakhtiga dhammaadka sannadkii 1989 wuxuu ahaa La'odikiyaan si la mid ah sidii Muuse ahaa. Dhaqdhaqaaqii Millerite-ku wuxuu tusaale u yahay dhaqdhaqaaqa Future for America, iyadoo digniinta nebiyaysan ay tahay in dhaqdhaqaaqii kowaad uu ku rumoobay Filadelfiyaaniyiin wakhtigii Filadelfiya, halka dhaqdhaqaaqa ugu dambeeyana uu ku rumoobayo La'odikiyaaniyiin wakhtiga La'odikiya.

Anigu waxaan ahay markhaatiga taariikhda nebiyadeed ee dhaqdhaqaaqan laga soo bilaabo 1989 in ka badan qof kasta oo kale oo ku xidhan taariikhda Future for America, waxaanan ka marag kacayaa in anigu shakhsi ahaan aan ku soo dhex socday taariikhdaas laga bilaabo 1989 iyo wixii ka dambeeyey anigoo ah Adventist La'odikiya ah oo la aqoonsan yahay. Naf badan baa jidkaas ku jirta oo markhaatifurkeyga adkayn lahayd. Sidoo kale waxaan si hubaal ah uga marag kici karaa in kuwii ku xidhnaa dhaqdhaqaaqa dhammaadka Adventism-ka ay iyaguna ahaayeen Adventists La'odikiya ah oo la aqoonsan yahay. Dadka ugu horreeya ee la magacaabay waxay ka bilaabmaan La'odikiya oo noqda Filadelfiyaan kuna dhammaada Filadelfiyaan. Dadka labaad ee la magacaabay waxay ka bilaabmaan Filadelfiyaan kuna dhammaadaan La'odikiya loogu yeedhay inay noqoto Filadelfiyaan. Tanu waa saxeexa Alfa iyo Oomeega.

In kasta oo ay jirtay indho-la'aanta ruuxiga ah ee liidata oo murugada leh ee hoggaamiyaha iyo kuwii isaga la midoobay, haddana Ilaah weli wuu hagayay oo maamulayay astaamaha nebiyadeed ee dhacaayay laga bilaabo 1989 ilaa hadda. In kasta oo ay jirtay qaawanaanta ruuxiga ah iyo saboolnimada hoggaamiyaha iyo kuwii isaga la midoobay, haddana Ilaah weli wuu hagayay furfurista runnada uu u arkay inay ku habboon tahay in la furo. Naxariistiisa, oo aan marnaba ka go'in "runta" Isaga, ayuu ku dejiyey hab daahirin ah oo u suurtagelinayay La'odikiyaan inuu dhinto dabadeedna loo sara kiciyo isagoo Filadelfiyaan ah. Geeridaas iyo sara-kiciddaas waxaa

tusaale ahaan u metelay qorayaashii buugaagta Daanyeel iyo Muujintii, kuwaas oo labaduba si astaan ah loo dilay dabadeedna loo sara kiciyey. Yooxanaa waxaa laga soo sara kiciyey dhimashadii ka dhalatay in lagu tuuray digsi saliid karkaraysa, Daanyeelna godkii libaaxyada gaajaysan. Sidaas darteed, labada buug, oo ah hal buug, waxay xoogga saarayaan astaanta geeri iyo sara-kicid oo qayb ka ah farriinta hadda la furfurayo.

Sida dhaqdhaqaaqii xukunka baadhitaanka ee “maalmaha ugu dambeeya,” (kaas oo uu hore u astaan u ahaa dhaqdhaqaaqii Millerite), ugu soo dhowaaday dhammaadka wakhtiga, Ilaah wuxuu qaddaray in hoggaamiyaha iyo dhaqdhaqaaqu la dilo dabadeedna la sara kiciyo. Marka loo eego macnaha toddobada kiniisadood, La’odikiya waxaa la dilay 18-ka Luulyo, 2020, waxaana loo soo sara kicin lahaa sidii Filadelfiya ka hor sharciga Axadda ee soo dhowaanaya. Dhaqdhaqaaqa la sara kiciyey wuxuu ahaan lahaa mid ka mid ah toddobada kiniisadood, hase yeeshee wuxuu ahaan lahaa kii siddeedaad. Dhaqdhaqaaqu wuxuu ahaan lahaa kii siddeedaad, kaas oo ka mid ah toddobada.

Sirkan nebiyadeedkan waxa lagu taageeray kitaabka Muujintii markhaatiyo badan, in kastoo ilaa hadda aan la aqoonsan. Xilligga aynu hadda gelayno, waxa aynu ku jirnaa imtixaanka sawirka bahalka, kaas oo Sister White ay inoo sheegtay inuu yahay imtixaanka yimaadda ka hor sharciga Axadda. Waa marka sharciga Axadda la joogo in shaabadda Ilaah lagu dul daabaco reer Filadelfiya ee taariikhdaas. Laakiin waa inay ka gudbaan imtixaanka sawirka bahalka ee yimaadda ka hor intaan fursadda nimcadu xidhmin.

“Rabbigu si cad buu ii tusay in sanamka bahalka la samayn doono ka hor intuu xidhmin wakhtiga imtixaanka; waayo, waa inuu noqdaa imtixaanka weyn ee dadka Ilaah, kaas oo aayahooda weligeed ah lagu go’aamin doono. Mawqifkaagu waa isku dhex yaac iskhilaafyo ah oo sidaas u weyn, si ay u yar yihiin kuwa lagu khiyaaneeyo.

“Muujintii 13 mawduucan si cad baa loo soo bandhigay; [Muujintii 13:11–17, waa la soo xigtay].”

“Tanu waa imtixaanka ay tahay in dadka Ilaah maraan ka hor inta aan la shaabadayn. Kuwaas oo dhammu oo daacadnimadooda Ilaah ku caddeeyey iyagoo dhawray sharcigiisa, kana diiday inay aqbalaan sabti been-abuur ah, waxay hoos geli doonaan calanka Rabbiga Ilaah Yehowah, oo waxay heli doonaan shaabadda Ilaaha nool. Kuwa runta asalkoodu jannada yahay ka tanaasula oo aqbala sabtida Axadda, waxay heli doonaan calaamadda bahalka” Manuscript Releases, mugga 15, 15.

Taariikhdan hadda taagan, labadii gees ee markii hore loo aqoonsaday Jamhuuriyadnimo iyo Protestantiinimo ayaa durba isu beddelay dimuqraadiyad iyo Protestantiinimo riddoobay. Markay labadaas gees si buuxda isugu midoobaan, markaasay samaynayaan awood keliya, gees keliya. Isla wakhtigaas, Ilaah wuxuu aqoonsan doonaa oo kor u qaadi doonaa geeska dhabta ah ee Protestantiinimada si uu uga digo sawirka bahalka. Labadaas gees waxay is barbar socdaan ilaa Maraykanku ka joojiyo inuu noqdo boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegidda Baybalka.

Muujintii toddoba iyo tobnaad waxay aqoonsanaysaa in midowga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga (Qaramada Midoobay), bahalka (awoodda baabtiisnimada Roomaanka), iyo nebiga beenta ah (Maraykanka) uu yahay awoodda ah madaxa siddeedaad, oo ka mid ah toddobada

madax. Toddobadaas madax waa boqortooyooyinka waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, iyadoo ka bilaabmay Baabuloon, dabadeedna Maadooyin iyo Beershiya, Giriig, ka dibna Roomaankii jaahiliga ahaa. Markaas boqortooyada shanaad waa Roomaankii baabtiisnimada, kaas oo si waxsii sheegid ah u helay dhaawac dhimasho leh sannadkii 1798. Halkaas taariikhdaas, boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, Maraykanku, ayaa carshiga kor ugu kacday ilaa laga afgambiyo sharciyada Axadda ee dhowaan iman doona.

Qaramada Midoobay waxay markaas ku khasbanaan doontaa awoodda ku qasabta dunida oo dhan inay u taagto sanamkii bahalka. Halkaasna boqortooyadii lixaadna waxay iyaduna heshay dhaawac dilaa ah, laakiin Maraykanku markaas wuxuu dunida oo dhan ku khasbi doonaa inay aqbasho hoggaamintiisa Qaramada Midoobay dusheeda, oo wuxuu ka dalban doonaa inay sidoo kale aqbalaan awoodda akhlaaqeed ee baabanimada si ay u maamusho midowga saddex-geesoodka ah.

Oo wuxuu ku khiyaaneeyaa kuwa dhulka deggan mucjisooyinkaas uu awoodda u lahaa inuu ku sameeyo bahalka hortiiisa, isagoo ku leh kuwa dhulka deggan inay bahalka u sameeyaan sanam, kaas oo lahaa dhaawicii seefta oo haddana noolaa. Oo wuxuu awood u lahaa inuu neef siiyo sanamka bahalka, si sanamka bahalku u hadlo, oo uu sababo in kuwii aan caabudin sanamka bahalka la laayo. Muujintii 13:13, 14.

Qeexidda keliya ee “sawirka bahalka” ee waxyigu bixiyo waa in uu matalo isu-tagga kaniisadda (awoodda baadariga) iyo dawladda (Qaramada Midoobay, iyadoo Maraykanku xukumdo sagaalka boqor ee kale). Yesebeel waa awoodda baadariga; Axaabna waa Maraykanka oo ah boqorka tobanka qabiil ee woqooyi.

Marka Maraykanku ku dhacdo sharciga Axadda, Turos (baabtiisnimada) oo tan iyo 1798 la illoobay ayaa “la xusuustaa,” oo iyadu waxay bilowdaa heesaheeda sasabashada leh. Burburka dhaqaale ee qoraallada Ellen White lagu matalay “halaag qaran” awgiis, Maraykanka waxaa lagu khasbaa inuu dunida oo dhan isu keeno si wax looga qabto quwadda Kitaabiga ah ee gacanta nin kasta isaga ka geeysa isaga ka gees. Quwaddaasu waa Islaamka, sida uu u matalo Ismaaciil, oo ah awowgii Islaamka.

Markaasaa malaa’igtii Rabbigu waxay ku tidhi, Bal eeg, uur baad leedahay, oo wiil baad dhali doontaa, magiciisana waxaad u bixin doontaa Ismaaciil; maxaa yeelay Rabbigu wuu maqlay dhibaataadaadii. Oo isagu wuxuu ahaan doonaa nin duurjoog ah; gacantiisuna nin walba way ka gees ahaan doontaa, oo nin walba gacantiisu isagagay ka gees ahaan doontaa; oo wuxuu degganaan doonaa walaalihiis oo dhan hortooda. Bilowgii 16:11, 12.

Maraykanku waxay samaysataa isbahaysi ay la gasho sagaalka boqor ee kale, iyada oo qaadata jagada hoggaamineed. Tani waxay samaysaa muddo gaaban oo keliya, ka dibna waxay ku adkaysan doontaa in awoodda baabanimada ay noqoto madaxa waxaas oo dhan, sida Yesebeel u xukuntay Axaab.

Sidaas awgeed, isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagii, bahalkii iyo nebiga beenta ah waxay si wadajir ah ugu dhaqaaqaan Armageddoon. Tirada siddeed waxay ka dhigan tahay sarakicid, boqortooyada uu waxsii sheegiddu tilmaantay in ay heshay dhaawac dilaa ahna waxay ahayd boqortooyadii shanaad, taas oo ah awoodda baadarinimada. Marka baadarinimadu soo sara

kacdo, waxay noqdaan boqortooyada siddeedaad, waxaana la siiyaa xukunka isutagga saddex-geesoodka ah; boqortooyadaas siddeedaadna waa madaxa keliya ee toddobada boqortooyo oo lagu aqoonsaday inuu helay dhaawac dilaa ah, hase yeeshee waxyigu sidoo kale wuxuu tilmaamayaa bogsashada dhaawacaas dilaa ah.

“Markaan ku sii dhowaanayno qalalaasaha ugu dambeeya, waxaa muhiimad aad u weyn leh in wada-noolaansho iyo midnimo ay ka dhex jiraan qalabyada Rabbiga. Adduunku wuxuu ka buuxaa duufaan, dagaal, iyo khilaaf. Hase ahaatee, hoos yimaada madax keliya—awoodda baabanimada—dadku way midoobi doonaan si ay Ilaah uga soo horjeestaan qofka markhaatiyaashiisa. Midnimadan waxaa adkeeya riddowga weyn. Intuu doonayo inuu wakiilladiisa ku mideeyo dagaal ka dhan ah runta, wuxuu ka shaqayn doonaa inuu kala qaybiyo oo kala firdhiyo kuwa u dooda. Masayr, malo xun, iyo hadal xunba, isagaa kiciya si ay u dhaliyaan khilaaf iyo tafaraaruq.” Testimonies, volume 7, 182.

Boqortooyadii shanaad, boqortooyadii lixaad, iyo boqortooyadii toddobaad markaas dhammaantood waxay lumiyeen boqortooyooyinkoodii gaarka ahaa, sidaas darteed boqortooyooyinkoodii kala duwanaa dhammaantood si wadajir ah ayaa mar kale loo soo nooleeyey iyadoo noqday hal boqortooyo oo ka kooban saddex qaybood, taas oo been-abuur ahaan ugu dayaysa qaab-dhismeedka saddex-geesoodka ah ee Ilaahnimada.

Boqortooyadii lixaad ee ku bilaabatay laba gees oo u eg wan, kuna dhammaata hal gees oo u hadla sida masduulaag, waxay leedahay astaanta nebinnimo ee awoodda baadariga, waayo waxay noqotaa ekaanta bahalka. Waa bahalka, awoodda baadariga, kan ugu horrayn loo matalo sida boqortooyadii siddeedaad ee soo nooleyd oo ka mid ahayd toddobada. Habase yeeshee, in kastoo ay tahay awoodda baadariga tan sida tooska ah ugu badan u dhammaystirta halxidhaalaha nebinnimada ee ah in siddeedaadku ka mid yahay toddobada, haddana Maraykanku wuxuu sameeyaa ekaanta baadarinimada, sidaas darteedna si nebinnimo ah ayuu u soo saaraa isla astaamihii ay lahayd awoodda baadarigu.

Maraykanku waxay bilaabatay 1798, markii sida ku qoran Ishacyaah labaan iyo saddex, Turos oo ah quwadda baabanimada, la doonayay in la illoobo ilaa dhammaadka boqortooyadii lixaad. Sannadkii 1798 wuxuu Milleriyiinta u ahaa wakhtigii dhammaadka, bilowgii Adventism-ka. Guga 1844kii, Adventism-kii Milleriyiintu wuxuu aqbalay hu’gii Protestantism-ka, kaas oo barbar socda geeska Jamhuurinimada oo matalaya xukuumadda Maraykanka. Labada gees waxay ku yaalliin isla bahalkii, sidaas darteed taariikhda ayay wada socdaan. Bilowga iyo dhammaadka Adventism-ku wuxuu barbar socdaa geeska Jamhuurinimada. Taariikhda 1798, ilaa Protestantiintu diideen fariintii malaa’igta kowaad, waxay ahayd muddadii Ilaah ku aasaasay geeskaas Protestant-ka. Wuxuu taas ku sameeyey hab imtixaan ah, sida uu ku sameeyey geeska Jamhuurinimada. Wax badan baa laga odhan karaa geesaha isbarbar socda, laakiin hadda ma aha.

Geeska Jamhuuriga ahu wuxuu la sinaystaa Protestantism-ka riddoobay, ee ma aha geeska Protestant-ka runta ah, waayo geeska runta ahi waa aroosadda Wanka, iyaduna waa bikrad. Tan iyo wakhtigii dhammaadka ee 1989, waxaa jiray toddoba madaxweyne. Madaxweynihii lixaad ee kuwaas ka mid ahi wuxuu helay nabar dhimasho leh isla sannadkii dhaqdhaqaaqii ku jiray dhammaadka Adventism-kuna uu isaguna helay nabar dhimasho leh. Madaxweynaha siddeedaad

tan iyo wakhtigii dhammaadka ee 1989 wuxuu ahaan doonaa kii helay nabar dhimasho leh oo bogsaday. Waa inuu noqdaa madaxweyne ka mid ah toddobada. Isla mar ahaantaas, sannadkii 2020, markii madaxweynihii lixaad helay nabarkiisa dhimashada leh, geeskii hadda xambaarsanaa magaca Protestant-ka isaguna waa la dilay. Sida bahalka Kaatooligga ah, iyo sida sawirka bahalka ee Protestantism-ka riddoobay, sidaas oo kale geeska dhabta ah ee Protestantism-ka. Geeska Protestantism-ka waxaa loo matalaa sida kaniisaddii lixaad, oo noqota siddeedaad, hase yeeshee ka mid ah toddobada.

Markaad tijaabinaysaan sheegashooyinkan, xusuusta in farriinta la furfuri doono wax yar ka hor xidhitaanka wakhtiga nimcada si hubaal ah loogu soo bandhigi doono iyadoo ku jirta duruufda bilowgu uu sawirayo dhammaadka. Farriintaas waxaa lagu soo bandhigi doonaa hab-raaca “taariikh-yaqaannimo,” kaas oo adeegsanaya taariikhda Kitaabka Quduuska ah oo la waafajiyey taariikhda dunida si loo aqoonsado dhammaadka dunida. Farriintaasu waxay ka soo baxdaa dhulka.

Runu dhulka ayay ka soo bixi doontaa; xaqnimaduna samada ayay ka soo eegi doontaa. Hubaal Rabbigu wuxuu bixin doonaa waxa wanaagsan; dalkayaguna wuxuu soo saari doonaa midhihiisa. Xaqnimadu hortiisa ayay mari doontaa; oo waxay ina gelin doontaa jidka tallaabooyinkiisa. Sabuurradii 85:11–13.

Ma aha oo keliya in dhulka ku jira tuducaas loo aqoonsaday “dal.” Tuduca ku jira Sabuurradu kaliya ma aqoonsanayo “dalka” inuu yahay bahalka “dhulka” ee Muujintii saddex iyo tobnaad, balse wuxuu kaloo tilmaamayaa in “runta” ay dhulka ka “soo baxdo.”

“Qaran kee ka mid ah Dunida Cusub ayaa sanadkii 1798 kor u soo kacayay oo awood yeelanayay, muujinayana rajo xoog iyo weynaan, isla markaana soo jiidanayay dareenka dunida? Ku dabaqidda astaantani wax su’aal ah ma oggola. Hal qaran, oo keliya hal qaran ah, ayaa waafaqaya tilmaamaha wax sii sheegiddan; waxay si aan shaki lahayn ugu tilmaamaysaa Maraykanka. Marar badan oo isdaba joog ah ayaa fikirkaas, ku dhowaad erayadii saxda ahaa ee qoraaga quduuska ah, si aan ula kac ahayn u adeegsadeen aftahanka iyo taariikhyahanku marka ay sharxayaan soo bixitaankii iyo kobocii qaran kan. Bahalkii waxaa lagu arkay isagoo ‘ka soo baxaya dhulka;’ oo sida ay turjubaanadu sheegeen, erayga halkan loo tarjumay ‘ka soo baxaya’ macnihiisa tooska ahi waa ‘inuu u koro ama u soo baxo sida geed.’” Murankii Weynaa, 440.

Maraykanka waa bahalka dhulka ee “soo baxa.” Haddaba, markaad tijaabinaysaan sheegashooyinka lagu soo bandhigay maqaalladan, waxyigu wuxuu caddeynayaa in farriintu ku dhisnaan doonto in dhammaadka lagu muujiyo bilowga, in lagu soo bandhigi doono macnaha xariiq taariikheed dusheeda xariiq taariikheed, waana inay ka timaaddaa cod ku yaal Maraykanka. Dabcan waxaa Maraykanka gudaheeda ka jira codad been ah, hase yeeshee sida ku cad oo ku salaysan amarka Erayga Ilaah, rasuul ama adeeg kasta oo ku yaal ama asalkiisu ka soo jeedo meel ka baxsan Maraykanka waa iftiin been ah. Adventismku wuxuu ka bilaabmay Maraykanka cod nin iyo dhaqdhaqaaq laga aasaasay Maraykanka. Ciise wuxuu ku muujiyey dhammaadka shay bilowga shay.

Kii dhego leh ha maqlo waxa Ruuxu ku leeyahay kiniisadaha.